

Dnr M2016/00695/Ee

m.registrator@regeringskansliet.se
jan-olof.lundgren@regeringskansliet.seDatum:
2016-04-08Kontakt: Jan-Olof Grannas
E-mail: jan-olof.grannas@vattenfall.com

Telefon: 08-739 51 55

Kommentar till promemorian Anvisade elavtal (Dnr M2016/00695/Ee)

Generellt

När den elhandlarcentriska marknadsmodellen införs i Sverige om ca. 3-5 år kommer nuvarande form av anvisningsavtal "automatiskt" att fasas ut i och med att elkonsumenten måste välja elleverantör vid t.ex. flytt. Vattenfall har förståelse för att många vill se åtgärder innan dess för att öka kundaktiviteten på elmarknaden och därmed minska andelen passiva kunder med anvisningsavtal.

Det kommer emellertid alltid att finnas ett visst antal kunder som av olika skäl kommer att vara passiva på elmarknaden. Med tanke på att elleveranser är en essentiell nyttinghet anser Vattenfall att det är rimligt med någon form av legalt stöd för dessa kunder så att även de får del av en seriös och väl fungerande elmarknad. Rent generellt kan dock inte villkoren för de passiva kunderna utformas så att de tar bort drivkrafterna för kunder att vara aktiva. Lagstiftaren måste således balansera de passiva kundernas intressen mot drivkrafterna för en väl fungerande elhandelsmarknad.

Det är Vattenfalls bedömning att följande viktiga förutsättningar föreligger i avsikt för att uppnå en bestående förändring:

1. Lagändringar och föreskrifter skall vara tvingande och i så hög grad som möjligt undvika möjligheter till alternativa konstruktioner vilka i första hand missgynnar konsumenten och i andra hand seriösa elhandlare.
2. Åtgärderna skall så långt det är möjligt skapa förutsättningar för låga kostnader och risker, vilket gynnar konsumentens möjlighet att erhålla ett förmånligt elpris.
3. Åtgärderna bör säkerställa att konkurrensen bibehålles inom elmarknadens totala produktutbud vilket medför att det för den enskilda konsumenten även fortsatt skall vara mer förmånligt att aktivt välja en avtalsform/teckna ett elavtal framför att vara passiv/anvisad.

Vattenfall ser en risk i att begreppet *skäliga villkor* i den föreslagna anvisningsprocessen är så oklart, godtyckligt och öppet för tolkningar att det inte alls får den effekt på anvisningsavtal och passiva kunder som man önskar. Att lägga ansvaret på nätbolagen att anvisad el levereras till *skäliga villkor*, är något som riskerar att öka förvirring för kunderna, när olika nätbolag gör olika tolkningar av t.ex. tillämpliga prisskillnader och villkor. Att reda ut tolkningen av *skäliga villkor* genom ytterst domstolspraxis är något som riskerar att skapa stor oreda på elmarknaden under de ca. 3-5 år det tar innan den elhandlarcentriska modellen införs i Sverige med helt andra marknadsförutsättningar.

Att som sista åtgärd införa prisreglering ser Vattenfall som ett främmande ingrepp på en avreglerad och konkurrensutsatt marknad i Sverige och är något vi inte förordar, även om denna åtgärd – rätt utformad – har den fördelen att det inte leder till godtyckliga tolkningar och att alla kunder får ett elpris som av regeringen bedöms vara skäligt och på lika villkor. Om regeringen väljer denna åtgärd vill Vattenfall betona vikten av att elhandelsföretagen ges tillräcklig med tid för att anpassa sina system och avtal till den nya regleringen. Dessa anpassningar är kostsamma och resurskrävande, varför regeringen bör sträva efter att samordna utformningen av prisregleringen med den kommande elhandlarcentriska marknadsmodellen för att undvika onödiga/bortkastade investeringar.

Slutligen är det viktigt att regeringen ser till att det pågående arbetet med införandet av en elhandlarcentrisk marknadsmodell i Sverige inte undermineras eller förskjuts onödigt i tiden på grund av de föreslagna åtgärderna i promemorian.

Avsnitt 3.1 Anvisningsprocessen

Att lägga ut ansvaret på elnätsbolaget att se till att passiva elkunder anvisas elavtal *till skäliga villkor* innebär flera oklarheter och problem:

- Vad är *skäliga villkor*? I promemorian sägs att Energimarknadsinspektionens tillsyn och ytterst domstolspraxis får avgöra frågan, vilket inte alls ger någon indikation om vilken gemensam tolkning av begreppet som avses. Detta kan t.ex. leda till:
 - Stor risk för tvister mellan marknadsaktörer gällande skälighetsbedömningen. Elhandlare kan komma att anmäla nätbolag och varandra för att inte tillämpa skäliga villkor.
 - Olika bedömningar av vad som anses vara skäliga priser leder till prisskillnader mellan anvisade kunder i olika elnätsområden som är svåra att förstå för kunderna.
 - Förslaget garanterar inte att alla kunder får ett lägre pris då det är upp till varje elnätsföretag att avgöra om priset och villkoren är skäliga. Det löser inte heller problemet med snedvriden konkurrens då bedömningen av skäliga priser kommer att variera mellan elnätsföretag.
 - Det kan finnas elnätsföretags bedömningar av skäliga priser och villkor som riskerar att resultera i mycket små eller inga prisskillnader mellan anvisade och aktiva kunder, vilket leder till att fler kunder ligger kvar i det anvisade avtalet och att kundaktiviteten på marknaden därmed minskar.
- Elnätbolagens nya ansvar när det gäller att anvisa en elleverantör till *skäliga villkor* kommer – tvärtemot vad som hävdas i promemorian – att innebära betydande administration och utökade resurser för att hantera ifrågasättande av *skäliga villkor* från både kunders och olika elhandlares håll. Dessutom kommer även Energimarknadsinspektionen och domstolar att få betydligt större arbetsbörda att hantera tillsyn och tvister kring *skäliga villkor*, med behov av utökade resurser som följd.
- Det behövs en betydligt mer grundlig konsekvensanalys av effekterna på elmarknaden och dess aktörer av införandet av begreppet *skäliga villkor*. I promemorian ges en ytterst rudimentär konsekvensanalys som inte kan anses indikera de faktiska konsekvenserna, enligt Vattenfalls mening.

Avsnitt 3.2 Prisreglering

En prisreglering är ett starkt ingrepp på en konkurrensutsatt marknad och uppfattas idag som en främmande åtgärd i Sverige. Marknaden riskerar att få än fler passiva kunder om priset mellan anvisningsavtal och övriga elhandelsavtal blir för lågt – de ekonomiska signalerna för kunderna riskerar att bli försvinnande små.

Vattenfall stödjer därmed regeringens uppfattning om att en eventuell prisreglering inte får ta bort incitamentet för kunder med anvisade avtal att göra ett aktivt val, och att pristaket ska sättas så att det anvisade priset normalt ska vara högre än priserna för elhandelsföretagens övriga avtal.

Vattenfall ser emellertid att prisreglering kan få vissa positiva effekter:

- ett tidsfönster för kunderna så att de utan att stressa kan sätta sig in i de olika elhandelsföretagens erbjudanden och får under denna tid en lägre elkostnad än den snittkostnad ett anvisat avtal ger idag.
- att samma prisvillkor gäller för alla kunder som får ett anvisat avtal

Vattenfall ställer sig dock frågande till om detta motiverar det ingrepp en prisreglering medför på en konkurrensutsatt avreglerad marknad.

Om regeringen väljer alternativet med prisreglering, vill Vattenfall poängtera vikten av att elhandelsföretagen ges tillräcklig tid för att anpassa sina system och avtal till den nya regleringen. Investeringskostnaderna får heller inte vara bortkastade/onödiga, utan systemet med prisreglering måste utformas i linje med den kommande elhandlarcentriska marknadsmodellen.

Avsnitt 4 och 5 Elleverantörens faktura och kvartalsvis information

Vattenfall har redan kommenterat detta i tidigare remissyttranden, som mycket riktigt påpekas i promemorian. Vi vill dock betona att det är viktigt att skilja på vilken generell information som ska ges till hushållskunder resp. företagskunder. Det finns idag t.ex. inga bra oberoende prisjämförelseverktyg för företagskunder att hänvisa till på en faktura, varför vi önskar att det förtydligas hur hänvisningen ska göras i praktiken till företagskunder.

Vi önskar även ett förtydligande kring vad som avses med "redogörelse för vilka avtalstyper som elleverantören erbjuder samt uppgift om priser och leveransvillkor". Skall elhandlaren redogöra för samtliga avtalsformer som elhandlaren har i sitt utbud eller är det tillräckligt att redogöra för de mest populära avtalsformerna? Vad mer exakt menas med uppgift om pris och leveransvillkor? Hur tänker sig regeringen att detta ska hanteras för större företagskunder som har individuellt förhandlade villkor och priser, kunder som det inte tillämpas några standardvillkor på?

Med vänliga hälsningar
Vattenfall AB

Jan-Olof Grannas, PRA & Stakeholder Relations